

*Запірченко Л. Д., к.е.н., доцент,
Костенко О. С.,
здобувач вищої освіти другого (магістер.) рівня
Центральноукраїнський національний технічний університет*

НАПРЯМИ БІЗНЕС-ДІАГНОСТИКИ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах сучасної ринкової економіки підвищення ефективності функціонування та посилення ринкових позицій суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі вимагають комплексного дослідження усіх аспектів його діяльності. У даний час важливість комплексної бізнес-діагностики як інтегральної частини планово-аналітичного механізму підприємства ігнорується більшістю компаній. На сьогоднішній день вітчизняні підприємства вдаються до використання цього інструменту лише у кризових ситуаціях, однак своєчасна оцінка стану бізнесу дозволяє запобігти появі кризових явищ, а проведення діагностики систематично відкриває для суб'єкта господарювання новий спектр можливостей.

Бізнес-діагностика – це ретроспективне (на основі минулої діяльності), оперативне (поточний стан) та перспективне (прогноз розвитку) комплексне дослідження господарської діяльності підприємства на предмет розробки його господарської політики. Бізнес-діагностика близька до економічного аналізу, але це не те саме. Вони розрізняються за цілями, завданнями, інструментарієм. Аналіз встановлює кількісне значення параметрів, виявляє відхилення різних параметрів від норми. Діагностика, яка орієнтована на пізнання економічних протиріч, основну увагу приділяє інтерпретації тих або інших економічних результатів діяльності підприємства [1].

Мета бізнес-діагностики полягає у формуванні бази даних для прийняття стратегічних рішень щодо покращення стану підприємства та його ринкових позицій, виявлення найбільш важливих проблем і пріоритетів ведення господарської діяльності та розробка програми короткострокових і довгострокових заходів, які дозволять поліпшити ефективність і фінансові показники діяльності підприємства.

Обов'язковою характеристикою бізнес-діагностики є її комплексність, так як дослідженню піддаються всі основні сторони господарської діяльності підприємства і тим самим розробляються збалансовані рекомендації щодо здійснення конкретних управлінських заходів, що враховують всі найважливіші аспекти бізнесу.

Результатом комплексної бізнес-діагностики діяльності підприємства є розробка заходів щодо розвитку системи управління та фінансового оздоровлення компанії, збільшення рентабельності виробництва, а також щодо підвищення реальної керованості компанією і її ринкової привабливості. Останнє положення дуже важливо, так як воно показує комерційну цінність бізнес-діагностики, її прямиий зв'язок з підвищенням фінансових результатів фірми.

Залежно від галузевої та індивідуальної специфіки зміст бізнес-діагностики підприємства може варіюватися в плані більшої чи меншої деталізації дослідження окремих чинників господарської діяльності.

Проте можна стверджувати, що повномасштабна бізнес-діагностика діяльності підприємств, як правило, включає в себе:

1. Аналіз положення підприємства на ринку і його здатності адаптуватися до умов економічної кон'юнктури.

2. Аналіз фінансового стану підприємства.

3. Аналіз внутрішнього виробничої ефективності: аналіз використання ресурсів, аналіз динаміки величини і структури витрат.

4. Аналіз інвестиційної політики об'єднання і ефективності залучення коштів на потреби фінансування капітальних вкладень.

5. Аналіз організаційної структури і системи управління компанією, документообігу та розподілу повноважень між керівництвом і підрозділами/структурами об'єднання.

6. Аналіз стану бухгалтерського обліку та звітності (аудиторська експертиза).

7. Аналіз податкової політики компанії і розробка заходів щодо оптимізації платежів до бюджету.

8. Експертиза інформаційних систем, що забезпечують процес управління підприємством.

9. Загальні висновки з аналізу господарської діяльності та фінансового стану підприємства [2].

Вузьку високодеталізовану діагностику окремих індикаторів діяльності підприємства, тобто оцінювання конкретних аналітичних індикаторів, відстежування (дослідження) їхньої динаміки, порівняння планових, фактичних і нормативних показників з урахуванням галузевих аспектів функціонування підприємства проведено Р. М. Скринковським [3].

Поелементна бізнес-діагностика діяльності підприємства включає такі індикатори:

- 1) діагностика рентабельності активів;
- 2) діагностика рентабельності власного капіталу;
- 3) діагностика рентабельності виробництва продукції;
- 4) діагностика рентабельності реалізації продукції
 - діагностика валової рентабельності реалізації продукції;
 - діагностика операційної рентабельності реалізації продукції;
 - діагностика чистої рентабельності реалізації продукції;
- 5) діагностика абсолютної ліквідності;
- 6) діагностика швидкої ліквідності;
- 7) діагностика загальної ліквідності;
- 8) діагностика покриття;
- 9) діагностика фінансової незалежності;
- 10) діагностика маневреності власного капіталу;
- 11) діагностика фінансового левериджу;
- 12) діагностика структури довгострокових вкладень;
- 13) діагностика оборотності кредиторської заборгованості;

- 14) діагностика періоду погашення кредиторської заборгованості;
- 15) діагностика оборотності дебіторської заборгованості;
- 16) діагностика періоду погашення дебіторської заборгованості;
- 17) діагностика оборотності активів;
- 18) діагностика оборотності виробничих запасів;
- 19) діагностика періоду оборотності виробничих запасів;
- 20) діагностика оборотності власного капіталу;
- 21) діагностика оборотності основних засобів (фондовіддача);
- 22) діагностика фондомісткості;
- 23) діагностика матеріаловіддачі;
- 24) діагностика матеріаломісткості;
- 25) діагностика повної собівартості продукції;
- 26) діагностика ринкової частки підприємства;
- 27) діагностика зносу основних засобів;
- 28) діагностика оновлення основних засобів;
- 29) діагностика вибуття основних засобів;
- 30) діагностика продуктивності;
- 31) діагностика трудомісткості;
- 32) діагностика фондоозброєності;
- 33) діагностика результативності;
- 34) діагностика ведення бізнесу;
- 35) діагностика ділових відносин;
- 36) діагностика адміністративно-правових відносин;
- 37) діагностика менеджменту знань.

Отже, бізнес-діагностика підприємства передбачає аналізування, ідентифікацію та оцінювання стану функціонування підприємства на ринку із визначенням на цій основі основних тенденцій його зміни на підставі прийнятих управлінських рішень. Тому, результат комплексної бізнес-діагностики діяльності підприємства є підґрунтям прийняття виважених та обґрунтованих управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Навчальний посібник із дисципліни «Бізнес-діагностика» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка» другого рівня вищої освіти / уклад. В. Я. Чевганова, О. О. Сосновська, І. В. Міняйленко. Полтава : ПолтНТУ, 2018. 217 с.
2. Швиданенко Г. О., Дмитренко А. І. Бізнес-діагностика підприємства: Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2012. 487 с.
3. Скриньковський Р. М. Поелементна бізнес-діагностика діяльності підприємства. Проблеми економіки. 2016. № 1. URL : <http://oaji.net/articles/2016/728-1465391926.pdf>